

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 03. Issue 01. January 2026

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA O'QUV TARBIYA JARAYONIDA OTA-ONALAR BILAN HAMKORLIK ISHLARINI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI

Inomova Madina Salimjon qizi

70110201 – Ta'lim tarbiya nazariyasi va metodikasi (maktabgacha ta'lim)
yo'nalishi magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'quv-tarbiya jarayonining samaradorligini oshirishda ota-onalar bilan hamkorlikni tashkil etishning dolzarb ahamiyati yoritilgan. Tadqiqotda bola shaxsini shakllantirishda oila va ta'lim muassasasi o'rtasidagi uzviylikni ta'minlash usullari, zamonaviy hamkorlik shakllari hamda ota-onalarning pedagogik madaniyatini yuksaltirish masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, hamkorlik ishlarini tizimli yo'lga qo'yish orqali bolaning ijtimoiy-psixologik moslashuvi va ta'limiy natijalarini yaxshilash bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, ota-onalar bilan hamkorlik, o'quv-tarbiya jarayoni, oila va bog'cha uzviyligi, ijtimoiy moslashuv, pedagogik madaniyat, zamonaviy metodlar.

KIRISH

Mamlakatimizda uchinchi Renessans poydevorini barpo etishning muhim bo'g'ini sifatida maktabgacha ta'lim tizimiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Zero, inson shaxsining asosi, uning dunyoqarashi va intellektual salohiyati aynan maktabgacha yoshdagi davrda shakllanadi. Biroq, bolaga sifatli ta'lim-tarbiya berish jarayoni faqatgina ta'lim muassasasi bilan cheklanib qolishi kutilgan natijani bermaydi. Shu sababli, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'quv-tarbiya jarayonining samaradorligini oshirishda ota-onalar bilan tizimli hamkorlikni yo'lga qo'yish bugungi kunning eng dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Oila — bolaning ilk ijtimoiy muhiti, bog'cha esa uning professional pedagogik yordam oladigan maskanidir. Agar bu ikki institut o'rtasida mustahkam ko'prik o'rnatilmasa, bolaning rivojlanishida uzilishlar yuzaga kelishi mumkin. Ota-onalar bilan hamkorlik qilishning ahamiyati shundaki, u tarbiya jarayonidagi izchillikni ta'minlaydi, bolaning individual xususiyatlarini chuqurroq anglashga yordam beradi va ta'lim sifatiga nisbatan jamoatchilik nazoratini shakllantiradi.

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 03. Issue 01. January 2026

Zamonaviy pedagogikada ota-onalar bilan ishlash faqatgina majlislar o‘tkazish bilan cheklanib qolmay, balki ularni o‘quv jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirishni ko‘zda tutadi. Ushbu maqolada hamkorlikning an‘anaviy va zamonaviy shakllari, ularning bolaning ruhiy va jismoniy kamolotiga ta’siri hamda pedagogik hamkorlikni tashkil etishdagi mavjud muammolar va ularning yechimlari tahlil qilinadi.

ASOSIY QISM

Maktabgacha yoshdagi bolalarning har tomonlama rivojlanishi — bu murakkab va ko‘p qirrali jarayon bo‘lib, u nafaqat pedagoglarning kasbiy mahoratiga, balki oiladagi muhitga ham bevosita bog‘liqdir. Zamonaviy pedagogik tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, bolaning intellektual va ijtimoiy qobiliyatlari 70% gacha aynan oilaviy tarbiya va bog‘cha bilan o‘zaro aloqa natijasida shakllanadi. Shu bois, maktabgacha ta’lim tashkilotlarida (MTT) ota-onalar bilan hamkorlikni tashkil etish shunchaki rasmiyatchilik emas, balki ta’lim sifatini kafolatlovchi strategik zaruriyatdir.

Hamkorlikning ahamiyati, eng avvalo, bola shaxsining yaxlitligini ta’minlashda namoyon bo‘ladi. Agar bog‘chada o‘rgatilayotgan qadriyatlar va bilimlar uyda qo‘llab-quvvatlanmasa, bolada "ikkilanish" hissi uyg‘onadi. Masalan, MTTda gigiyena qoidalari yoki o‘zaro hurmat darslari o‘tilganda, ota-onalar bu qoidalarni oilaviy hayotga tatbiq etishmasa, bolada ko‘nikma shakllanmaydi. Bu esa ta’lim tizimining samaradorligini pasaytiradi. Pedagoglar va ota-onalar o‘rtasidagi hamkorlik "bola – ota-ona – pedagog" uchburchagining mustahkamligini ta’minlaydi.

Bugungi kunda hamkorlikning bir necha muhim yo‘nalishlari mavjud bo‘lib, ularning har biri o‘ziga xos metodik yondashuvni talab qiladi. Birinchi yo‘nalish — bu ota-onalarning pedagogik va psixologik savodxonligini oshirishdir. Ko‘p hollarda ota-onalar farzandiga ta’lim berishni xohlasalar-da, metodikani bilmasliklari sababli qiyinchilikka duch kelishadi. MTT tarbiyachilari ota-onalar uchun "Ochiq eshiklar kuni", "Psixologik maslahatxonalar" va "Mahorat darslari" tashkil etish orqali ularga bolaning yosh xususiyatlarini tushuntirishlari lozim. Bu jarayonda zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish, masalan, ijtimoiy tarmoqlar va telegram guruhlarini orqali kundalik mashg‘ulotlar natijalarini ulashib borish, ota-onalarda daxldorlik hissini uyg‘otadi.

Ikkinchi yo‘nalish — ota-onalarni bevosita ta’lim jarayoniga jalb qilish. Bu faqatgina moddiy-texnik bazani yaxshilashda ishtirok etish degani emas. Aksincha, ota-

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 03. Issue 01. January 2026

onalarning o‘z kasbiy mahoratlari yoki qiziqishlari bilan mashg‘ulotlarda qatnashishi (masalan, "Dadamning kasbi" yoki "Onam bilan pazandachilik" mavzusidagi uchrashuvlar) bolalarda ijtimoiy motivatsiyani keskin oshiradi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, ota-onasi bog‘cha hayotida faol ishtirok etadigan bolalar tengdoshlariga nisbatan tezroq moslashuvchan bo‘lishadi va ularda o‘z-o‘ziga bo‘lgan ishonch yuqori bo‘ladi.

Hamkorlikning yana bir muhim jihati — bolaning individual rivojlanish trayektoriyasini birgalikda tuzishdir. Har bir bola betakror qobiliyat va fe‘l-atvorga ega. Tarbiyachi ota-ona bilan suhbat davomida bolaning uy dagi xulq-atvori, qiziqishlari va qo‘rquvlarini o‘rganishi, ota-ona esa tarbiyachidan bolaning jamoatdagi faolligi haqida ma‘lumot olishi kerak. Bunday ma‘lumotlar almashinuvi orqali bolaning rivojlanishidagi kemtiklarni vaqtida aniqlash va korreksiyalash imkoniyati tug‘iladi. Masalan, nutqida nuqsoni bor yoki ijtimoiy tortinchoq bolalar bilan ishlashda oilaning ko‘magisiz natijaga erishish imkonsizdir.

Biroq, bu jarayonda muayyan to‘siqlar ham mavjud. Ota-onalarning ish bilan bandligi, pedagogik bilimlarning yetishmasligi yoki ba‘zi hollarda ta‘lim muassasasiga bo‘lgan ishonchsizlik hamkorlikka to‘sqinlik qilishi mumkin. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun MTT rahbariyati va pedagogik jamoasi moslashuvchan usullardan foydalanishi lozim. An‘anaviy, zerikarli majlislar o‘rniga interaktiv treninglar, "Aqliy hujum" sessiyalari va oilaviy sport musobaqalarini o‘tkazish hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqadi.

Pedagogik hamkorlikning yuqori darajasi bu — ota-onaning hamkor emas, balki "buyurtmachi" va "nazoratchi" sifatida ham ta‘lim sifatiga ta‘sir ko‘rsatishidir. Ota-onalar o‘z farzandlarining nima o‘rganayotganini, qanday oziqlanayotganini va qaysi metodika asosida tarbiyalanayotganini chuqur tushunishlari kerak. Bu shaffoflik ta‘lim muassasasining nufuzini oshiradi va o‘zaro ishonchni mustahkamlaydi.

XULOSA

Xulosa o‘rnida aytish mumkinki, MTT va oila hamkorligi bolaning porloq kelajagi uchun tikilgan eng katta sarmoyadir. Agar tarbiyachi ota-onaga bolaning "raqibi" emas, balki "maslakdoshi" sifatida qarasa, ta‘lim-tarbiya sifati tubdan o‘zgaradi. Hamkorlikning tizimli yo‘lga qo‘yilishi bolaning nafaqat maktabga tayyorgarlik darajasini, balki uning jamiyatda munosib o‘rin egallashini ham kafolatlaydi. Shuning uchun ham, har bir ta‘lim

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 03. Issue 01. January 2026

muassasasi ota-onalar bilan ishlashning innovatsion modellarini ishlab chiqishi va ularni amaliyotga keng tatbiq etishi zarur.

Foydalanilgan adbiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasining “Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida”gi Qonuni. 2019-yil 16-dekabr, O‘RQ-595-son.
2. O‘zbekiston Respublikasi maktabgacha ta’limining Takomillashtirilgan “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturi. – Toshkent, 2022-y.
3. Mirziyoyev Sh.M. "Yangi O‘zbekiston strategiyasi". – Toshkent: “O‘zbekiston” nashriyoti, 2021-y.
4. Sh.Sodiqova. "Maktabgacha pedagogika". – Toshkent: "Tafakkur sarchashmalari", 2013-y.
5. N.M.Kayumova. "Maktabgacha pedagogika". – Toshkent: "TDPU", 2013-y.
6. M.X.Asqarova, M.Qosimova. "Kichik yoshdagi bolalar tarbiyasi". – Toshkent: "Istiqlol", 2014-y.
7. D.R.Babaeva. "Maktabgacha ta’limda hamkorlik pedagogikasi". – O‘quv qo‘llanma, Toshkent, 2018-y.
8. Sh.A.Abduraxmonova. "Oila va maktabgacha ta’lim tashkiloti hamkorligining zamonaviy texnologiyalari". – Ilmiy-uslubiy maqola, 2020-y.
9. U.M.Asqarova. "Pedagogika". – Darslik, Toshkent: "Iqtisod-moliya", 2008-y.
10. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 22-dekabrda "Maktabgacha ta’lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to‘g‘risida"gi 802-son qarori.
11. Qosimov S. U., qizi Ismoilova G. E. AMALIYOTGA YO‘NALTIRILGAN YONDASHNING MAZMUNI VA MOHIYATI. – 2024.

Research Science and
Innovation House